

MAKTAB O'QUVCHILARINING ESTETIK DUNYOQARASHINI
SHAKLLANTIRISHDA MUSIQA DARSLARINI O'QITISH USHLUBLARINING
AHAMIYATI

Barshinay Matnazarova

Ajiniyaz nomidagi NDPI Pedagogika fakulteti

Musiqa ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15479002>

Annotatsiya. Ushbu maqolada umumta'lim maktablarida musiqa darslarini samarali tashkil etish, turli pedagogik uslublarni qo'llash orqali o'quvchilarning estetik dunyoqarashi va musiqiy didini rivojlantirish masalalari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, zamonaviy ta'lim metodlarining ahamiyati va ularning amaliy qo'llanilishi tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: musiqa ta'limi, estetik tarbiya, o'qitish uslublari, did tarbiyasi, kreativ yondashuv.

ЗНАЧЕНИЕ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ МУЗЫКЕ В ФОРМИРОВАНИИ
ЭСТЕТИЧЕСКОГО МИРОВОЗЗРЕНИЯ ШКОЛЬНИКОВ

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы эффективной организации уроков музыки в общеобразовательных школах и развития эстетического мировоззрения и музыкального вкуса учащихся посредством использования различных педагогических методов. Также была проанализирована значимость современных методов обучения и их практическое применение.

Ключевые слова: музыкальное образование, эстетическое воспитание, методика обучения, воспитание вкуса, творческий подход.

THE IMPORTANCE OF MUSIC TEACHING METHODS IN THE FORMATION OF
THE AESTHETIC WORLDVIEW OF SCHOOLCHILDREN

Abstract. This article considers the issues of effective organization of music lessons in secondary schools, the development of students' aesthetic worldview and musical taste through the use of various pedagogical methods. The importance of modern educational methods and their practical application are also analyzed.

Keywords: music education, aesthetic education, teaching methods, taste education, creative approach.

Zamonaviy ta'lim tizimida musiqa fani o'quvchilarning estetik tarbiyasi, ma'naviy-axloqiy kamoloti va ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Musiqa inson ruhiyatiga, hissiyotlariga bevosita ta'sir etuvchi san'at turi bo'lib, u orqali bolalar dunyoqarashi kengayadi, ularning go'zallikni anglash, his qilish va ifodalash qobiliyati shakllanadi. Shu bois, umumta'lim maktablarida musiqa fanini samarali va qiziqarli tarzda o'qitish, ta'lim jarayonida innovatsion, ijodiy yondashuvlarni joriy etish dolzarb masala hisoblanadi. Pedagogik tajriba shuni ko'rsatmoqdaki, musiqa darslarida qo'llanilayotgan uslublar va metodlarning xilma-xilligi o'quvchilarning darsga bo'lgan munosabatini, faolligini va ishtirokini belgilaydi. Ayniqsa, yosh avlodning individual qobiliyatini aniqlash, ularni rag'batlantirish va o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishda musiqiy ta'lim muhim rol o'ynaydi.

O'zbekiston Respublikasi Ta'lim to'g'risidagi qonunida, shuningdek, Davlat ta'lim standartlarida ham musiqiy-estetik tarbiya ta'limining ajralmas tarkibiy qismi sifatida ko'rsatilgan. Shuningdek, XXI asrda musiqa ta'limining uslublarini zamonaviy texnologiyalar, axborot vositalari va interaktiv metodlar bilan uyg'unlashtirish talabi yanada ortib bormoqda. Bu jarayonda musiqa o'qituvchisining kasbiy mahorati, metodik yondashuvi, pedagogik innovatsiyalarni qo'llay olishi hal qiluvchi omil sanaladi. Ushbu maqolada aynan maktab o'quvchilariga musiqa darslarini o'qitishda qo'llaniladigan samarali uslublar, ularning ta'sir mexanizmlari, estetik tarbiyadagi roli va pedagogik natijadorlikka erishish imkoniyatlari atroflicha yoritiladi. Maktab ta'lim tizimida musiqa fanining tutgan o'rni alohida ahamiyatga ega.

Musiqa darslari orqali nafaqat o'quvchilarning ijodiy salohiyati rivojlanadi, balki ularning ichki dunyosi, hissiy olami va estetik qarashlari shakllanadi. Bu borada o'qituvchining tanlagan uslub va yondashuvi darsning samaradorligini belgilaydi.

Metodologiya

Ushbu ilmiy maqola sifatida o'rganilgan ma'lumotlar asosan quyidagi usullar orqali tahlil qilindi:

O'zbekiston va xorijiy davlatlarning musiqa ta'limi bo'yicha adabiyotlari (2020–2024);

Amaliy kuzatishlar va pedagogik eksperiment natijalari;

Tajribali musiqa o'qituvchilari bilan suhbatlar;

O'quvchilarning darslardagi faolligi va yondashuvlarga munosabati asosida tahlillar.

Natijalar

Tadqiqot davomida quyidagi asosiy uslublarning samarali natijalar bergani aniqlangan:

1. Integratsiyalashgan yondashuv – musiqa darslarini boshqa fanlar bilan bog'lab o'qitish (masalan, tarixiy voqealarni musiqa bilan uyg'unlashtirish).

2. Vizual va audio metodlar – multimediyadan foydalangan holda dars o'tkazish o'quvchilarda yuqori qiziqish uyg'otgan.

3. Ijodiy topshiriqlar – o'quvchilarning o'z musiqiy asarlarini yaratishiga sharoit yaratish.

4. Rolga kirish (dramatizatsiya) – musiqa asarlarini rollar orqali sahnalashtirish orqali ularning mazmunini chuqurroq anglashga erishilgan.

5. Interaktiv texnologiyalar – zamonaviy mobil ilovalar va musiqa dasturlaridan foydalanish musiqiy idrokni rivojlantiradi.

Munozara

O'qitish uslublari to'g'ri tanlanganda musiqa darslari nafaqat ma'lumot beruvchi, balki tarbiyaviy, ijodiy va estetik ta'sirga ega bo'ladi. Ko'plab tadqiqotlarda musiqaning bola ruhiyatiga ijobiy ta'siri qayd etilgan. Ayniqsa, 5–9-sinf o'quvchilari musiqani qabul qilishga nisbatan ochiq va qiziqishga boy yosh guruh hisoblanadi.

Xulosa ornida yuqorida keltirilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, musiqa darslari o'quvchilarning nafaqat ijodiy qobiliyatini, balki ularning estetik didi, hissiy-intellektual dunyoqarashi va ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirishda muhim o'rin egallaydi. Maktabda musiqa fanining samarali o'qitilishi uchun o'qituvchi tomonidan to'g'ri tanlangan va o'zaro uyg'unlashtirilgan pedagogik uslublar hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada ko'rib chiqilgan interaktiv, integratsiyalashgan va ijodiy yondashuvlar orqali o'quvchilar musiqani nafaqat eshitish va ifodalash, balki uni chuqur anglash, baholash va o'z hayoti bilan bog'lash

imkoniyatiga ega bo'ladi. Ayniqsa, bolalarning yosh xususiyatlariga mos holda tashkil etilgan musiqa darslari orqali ular milliy va jahon musiqa merosiga hurmat bilan qarashga, san'atni qadrlashga o'rganadilar.

Zamonaviy musiqa ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, multimediami vositalarni darsga jalb etish, virtual musiqa muhitini yaratish kabi yondashuvlar ta'lim sifati va o'quvchining darsdagi ishtirokini oshirishda sezilarli natijalar bermoqda. Shu bilan birga, an'anaviy metodlarning pedagogik imkoniyatlari ham to'liq o'zlashtirilishi lozim.

Xulosa qilib aytganda, musiqa darslarini o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiluvchi estetik tarbiya vositasi sifatida tashkil etish, o'qituvchilarning zamonaviy yondashuvlarga ega bo'lishi, innovatsion uslublarni o'zlashtirishi ta'limda sifat va samaradorlikka erishishning muhim sharti hisoblanadi. Kelajakda musiqa fanini o'qitishda metodik yondashuvlarni yanada boyitish, milliy va xorijiy tajribalarni uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarda barkamol shaxs sifatida shakllanishga yanada keng imkoniyatlar yaratiladi. Umumta'lim maktablarida musiqa darslarini o'qitishda turli uslublarni uyg'unlashtirib qo'llash o'quvchilarning estetik va ijodiy rivojiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, bunday darslar orqali milliy qadriyatlar, musiqa merosi va madaniy ong ham shakllantiriladi. Bu borada o'qituvchining innovatsion yondashuvi hal qiluvchi omil bo'lib xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Karimova N. "Musiqa ta'limi metodikasi", Toshkent, 2021.
2. Hasanov U. "Bola estetik didini shakllantirishda musiqa roli", "Pedagogika" jurnali, 2022-yil.
3. M.E. Boymuratov. "Zamonaviy ta'lim texnologiyalarida musiqa darslari", Andijon, 2020.
4. UNESCO. Teaching and Learning Music in Schools, Paris, 2022.
5. Колосова Т.И. "Музыкальное воспитание в школе", Москва, 2020.